

THE WORLD
BANK

УКРАЇНА ЕКОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД

16 липня 2009 року

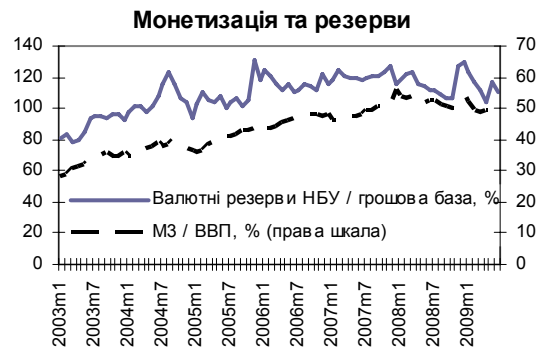
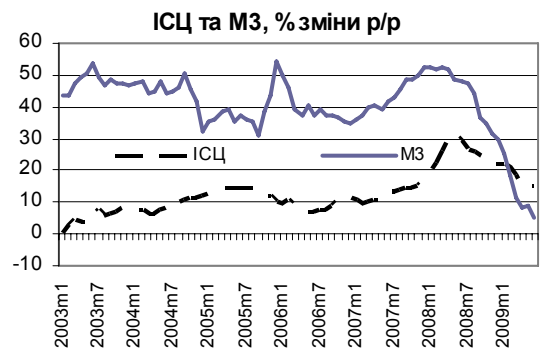
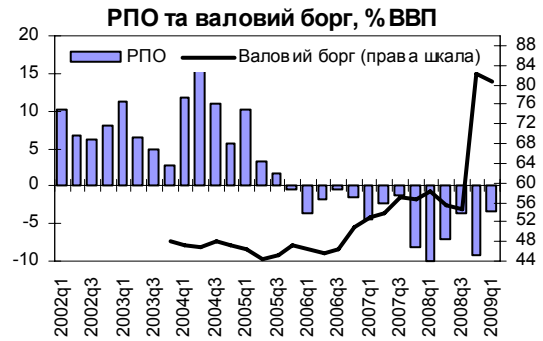
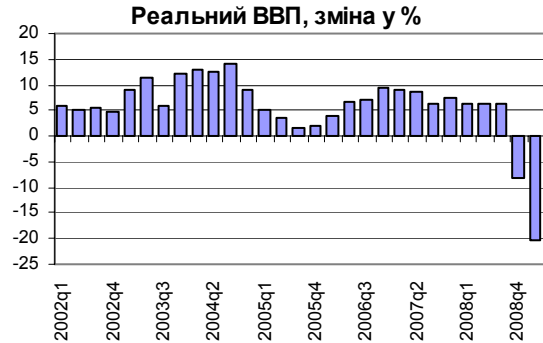
- **Оскільки глобальне економічне середовище погіршилось, Україна, як нова відкрита економіка, зазнає істотного негативного впливу.**
- **Ми знизили прогноз економічного зростання у 2009 році і передбачаємо повільне відновлення у 2010 році, яке залежить від дотримання виваженої макроекономічної політики та просування структурних реформ.**
- **Ключовим ризиком для України є фіскальний дисбаланс, викликаний падінням бюджетних доходів, чинними непереглянутими видатковими зобов'язаннями та значними фінансовими потребами Нафтогазу.**

Поточні тенденції

Глобальне економічне середовище надалі погіршилося з часу нашого останнього огляду. Нещодавній звіт Світового банку «Фінанси глобального розвитку» очікує, що глобальний ВВП скоротиться на 2.9% у 2009 році при падінні обсягів світової торгівлі на 9.7%. За прогнозами падіння у регіоні Східної Європи та Центральної Азії становитиме 4.7% (погіршення на 2.7 п.п. відносно березневого прогнозу). Пристосування до нових умов у Східній Європі є особливо гострим через провал експортного попиту та стрімку зупинку припливів капіталу, що живили внутрішній попит в регіоні протягом передкризових років.

Українська економіка різко скоротилася, реагуючи на негативні умови торгівлі та розворот потоків капіталу. Реальний ВВП впав на 20.3 % у першому кварталі 2009 року при падінні інвестицій в основний капітал та приватного споживання відповідно на 48.7% та 11.6% р/р. Реальний експорт впав на 15,9 %, тоді як зменшення внутрішнього попиту та корегування обмінного курсу зумовили різке скорочення імпорту (-36.6%), що викликало позитивний внесок до зростання з боку 'чистого' експорту. Показники виробництва залишалися низькими протягом другого кварталу, при цьому скорочення промислового виробництва становило близько 31 % протягом перших шести місяців року. В той самий час фактичне рефінансування зовнішнього боргу банків та корпорацій є кращим, ніж очікувалось.

Хоча інфляційні тиски знизилися та вплив банківських депозитів зупинився, фіскальна ситуація залишається основною загрозою макроекономічній стабільності. Зростання споживчих цін сповільнилося до 15% у червні (з 22.3% у грудні 2008 року). Вплив депозитів з банківського сектору зупинився, протягом останніх місяців першого півріччя демонструючи невелику тенденцію до зростання. Водночас, падіння податкових надходжень із значної мірою непереглянутими видатковими зобов'язаннями призвели до збільшення дефіциту розширеного уряду. Фінансові потреби Нафтогазу, що значною мірою є структурною проблемою і викликані тривалим заниженням ціни на внутрішньому газовому ринку, додатково обтяжують державні фінанси.

Середньострокова перспектива

Відповідно до умов зовнішніх ринків та розвитку внутрішньої економічної політики ми очікуємо падіння ВВП України на 15% у 2009 році, після чого у 2010 почнеться повільне відновлення. Тоді як інвестиційний попит та імпорт різко впали на ранньому етапі кризи, ми очікуємо подальшого коригування споживання протягом року, адже ринок праці залишається слабким і заощадження домогосподарств вичерпуються. Оскільки істотний 'розрив виробництва' уможлиблює більш швидку дизінфляцію, ми тепер передбачаємо зростання споживчих цін на 13.4 % протягом 2009 року. Платіжний баланс залишається фінансово забезпеченим, на наш погляд, із невеликим позитивним сальдо поточного рахунку та за умови повного впровадження програми МВФ. У 2010 році ми очікуємо повільного зростання ВВП, оскільки експортний попит ймовірно відновлюватиметься повільно, а міжнародні ринки капіталу залишатимуться неохочими до ризику. Водночас, внутрішнє кредитування також розширюватиметься повільно, тією мірою як фінансовий сектор справлятиметься із вищою середньою вартістю фінансування і укріплюватиме свої баланси. Навіть помірковані перспективи 2009 року та можливе перевищення прогнозу 2010 року потребують виваженої економічної політики, що дозволить знижувати вартість запозичень та підтримувати обсяги рефінансування боргів.

Виважене управління державними фінансами буде головним викликом макроекономічної політики. На щастя, Україна увійшла у кризу із низьким рівнем державного боргу відносно ВВП. Однак, поєднання економічної рецесії, падіння реального обмінного курсу гривні та великий фіскальний дефіцит швидко 'з'їдають' досягнення останніх років. Фіскальна політика має бути спрямована на утримання очікуваного дефіциту у 2009 році та підготовку виваженого бюджету на 2010 рік. Завдання ускладнене тим фактом, що зобов'язання залишилися непереглянутими, тоді як надходження різко впали, відкриваючи структурні дисбаланси пенсійної системи та енергетичного сектору. Ці структурні дефіцити потрібно розв'язати, а субсидії та неадресні соціальні програми — реформувати, що своєю чергою створить фіскальний простір для таких потрібних інвестицій. Підвищення тарифів на енергоносії має супроводжуватись реформами тарифоутворення та механізму зборів платежів теплостачальних компаній на місцевому рівні.

Економічне відновлення потребує структурних реформ, спрямованих на підвищення продуктивності. Перспективи зростання економіки України у 2010 році та середньостроковому періоді значною мірою залежать від її спроможності підвищити продуктивність шляхом скасування регуляторних перешкод для входження в бізнес, зниження регуляторних операційних витрат, сприяння чесній конкуренції та демонстрації політичної волі щодо реформ у енергетичному секторі (напр. тарифна реформа та реформа управління Нафтогазом) та державному секторі (напр. державні закупівлі, судова система, державна адміністрація та управління державними підприємствами). Щобільше, реальний сектор має бути підтриманий новітньою транспортною інфраструктурою та створенням сприятливого середовища для експорту. При тому, що іноземний капітал стає більш неохочим до ризику та більш вибірковим, Україні потрібно буде конкурувати за ресурси шляхом створення середовища, сприятливого для ПІІ та розвитку бізнесу. До того ж, економічне відновлення також потребуватиме консолідованого та поглибленого фінансового сектору при посиленому регулюванні та нагляді.

Таблиця 1: Ключові макроекономічні показники

	2004	2005	2006	2007	2008	2009F	2010F	2011F
Номинальний ВВП, млрд. грн.	345.1	441.5	544.1	720.7	949.9	918.0	1021.7	1156.9
Реальний ВВП, зміна у %	12.1	2.7	7.3	7.9	2.1	-15.0	1.0	3.5
Споживання, зміна у %	9.7	15.7	12.4	13.6	9.0	-21.0	0.4	4.6
ВНОК, зміна у %	20.5	3.9	21.2	23.9	1.6	-47.3	4.1	10.2
Експорт, зміна у %	21.3	-12.2	-5.6	3.3	5.2	-16.1	2.2	2.2
Імпорт, зміна у %	15.5	6.4	6.8	21.5	17.1	-39.7	0.4	7.3
Дефлятор ВВП, зміна у %	15.2	24.6	14.8	22.7	29.2	13.7	10.2	9.4
ІСЦ, зміна у % на кінець пер.	12.3	10.3	11.6	16.6	22.3	13.4	10.5	8.8
Баланс рах. поточ. опер., % ВВП	10.6	2.9	-1.5	-3.7	-7.2	0.1	0.3	-0.4
Умови зовн. торгівлі, зміна у %	3.5	8.3	4.9	9.8	6.1	-9.6	0.9	-0.3
Бюджетні доходи, % ВВП	37.1	41.8	43.7	42.3	43.9	41.3	42.2	42.4
Бюджетні видатки, % ВВП	41.5	44.1	45.1	44.3	47.0	47.8	46.4	45.7
Баланс бюджету (без рекап. банків), % ВВП	-4.4	-2.3	-1.3	-2.0	-3.1	-6.5	-4.2	-3.2
Зовнішній борг, % ВВП	47.1	45.3	50.4	58.6	83.6	95.3	87.0	74.7
Державний і гарант. борг, % ВВП	24.7	17.7	14.8	12.4	20.1	34.6	40.3	39.2

Джерело: дані українських органів влади, прогнози Світового банку